

Notitie stimuleringsregeling Jongen Boeren

Inleiding:

Uw Staten hebben op 23 mei 2005 unaniem de volgende motie aangenomen:

“Investeringssteunplan voor jonge agrarische ondernemers”

Verzocht aan het college:

A: een investeringsplan voor jonge agrarische ondernemers uit te werken;

B: in het uit te werken steunplan alleen steun te verstrekken voor investeringen in:

- verbetering en instandhouding van de kwaliteit van het natuurlijke milieu;
- verbetering en omschakeling van de productie;
- de hygiënische omstandigheden, het dierenwelzijn en de bevordering van diversificatie van landbouwactiviteiten;
- verlaging van de productiekosten;

C: het plan te betrekken bij de begroting 2006 en de staten tussentijds te informeren over de voortgang”.

De motie beoogt ondersteuning van de agrarische sector die momenteel een ingrijpende transformatie ondergaat als gevolg van de Europese landbouwhervormingen (veranderingen en innovaties in de bedrijfsvoering, extra milieu-investeringen etc.). De investeringen moeten leiden tot de vereiste efficiëntere en duurzamere productie om maatschappelijk verantwoord in een wereldmarkt te kunnen blijven produceren. In het College akkoord en de Landbouwnota zijn de wenselijkheden van verduurzaming en structuurversterking en de noodzaak tot transformatie eveneens beschreven. Bedrijfsovername vormt veelal een belangrijk moment waarbij vernieuwing een stevige impuls krijgt. Bedrijfsovername binnen de agrarische sector gaat vaak gepaard met een grote financieringsbehoefte. Als gevolg van de relatief sterke rendementsschommelingen binnen de primaire sector kan de financieringsbehoefte bancaire vaak niet worden afgedekt. Het continueren van agrarische bedrijven heeft bovendien een belangrijke maatschappelijke betekenis. Mede daarom heeft het ministerie van LNV, na goedkeuring door de Europese Commissie (Staatssteunproof), een stimuleringsregeling opengesteld ten behoeve van jonge agrarische ondernemers, die recentelijk een bedrijf hebben overgenomen en voornemens zijn te investeren in agrarische bedrijfsvoering. Voor de regeling is landelijk thans een beperkt budget beschikbaar waardoor slechts een beperkt aantal agrariërs van de Rijksregeling gebruik kunnen maken. (Voor nadere informatie zie bijlage 1). In Flevoland leven wensen om bij deze regeling aan te sluiten, omdat deze inmiddels door Brussel is goedgekeurd. Door de regeling door LNV te laten uitvoeren worden administratieve lasten voor de provincie vermeden. Dat geldt ook voor de toetsing van de aanvragen.

Beoogd effect:

Bedrijfsovername voor een (groter) aantal jonge agrarische ondernemers te vergemakkelijken door hun investeringslast te verkleinen.

De rijksregeling is opengesteld in april 2005 en gaat opnieuw open in 2006. Daarna eindigt de huidige regeling. Jonge boeren (jonger dan 40 jaar) kunnen subsidie aanvragen op leningen die zij aangaan om investeringen in hun bedrijf te doen. De steun bedraagt 20% over het totale leningbedrag voor investeringen, minimaal € 5.000,-- en maximaal € 20.000,-- per bedrijf. Een gevolg hiervan kan zijn dat het beoogde investeringsplan kan worden uitgevoerd en de investeringslast voor jonge ondernemers acceptabel wordt. In 2005 hebben 25 Flevolandse ondernemers van de regeling gebruik gemaakt, terwijl er 11 ondernemers zijn uitgeloot. Het gemiddeld toegekende bedrag in Nederland was € 19.000,--. In Flevoland liggen de bijdragen tussen de € 15.000,-- en € 20.000,--. De investeringen waarvoor de bijdrage wordt verleend, hebben veelal betrekking op gebouwen. De agrarische bedrijven in Flevoland zijn kapitaal-intensief met als gevolg dat bij overnames veelal hoge leningen (veelal meer dan € 100.000,-- per bedrijf) nodig zijn om de bedrijven voort te zetten.

Door additioneel in Flevoland € 200.000,-- voor deze steunregeling beschikbaar te stellen, wordt in meer gevallen bedrijfsovername vergemakkelijkt en ontstaat er een extra investeringsimpuls voor een groter aantal jonge ondernemers. Met dit bedrag kan de provincie Flevoland 10-40 agrarisch ondernemers in Flevoland, die in het kader van de landelijke regeling zijn uitgeloot, extra helpen. Het multiplier effect van deze regeling is, dat de bank bij een subsidie van maximaal € 20.000,-- per ondernemer bereid is dit bedrag als extra eigen vermogen te zien. (Althans bij de RABO die een dominante positie inneemt in de landbouwsector) Afhankelijk van het ondernemersplan van de individuele ondernemer kan hierdoor het extra te lenen bedrag oplopen tot € 100.000,-- voor een agrarisch bedrijf. Met deze aanvullende lening kan het totaal geïnvesteerde bedrag oplopen tot € 200.000,-- per bedrijf. Bij banken die minder gelieerd zijn aan de agrarische sector, ligt de kredietverlening overigens vaak op een lager niveau.

Het directe werkgelegenheidseffect van de regeling is moeilijk te kwantificeren. In ieder geval vormt de ondersteuning een bijdrage voor instandhouding van de werkgelegenheid in de agrarische sector en daarmee verbonden sectoren, verbetering van de vitaliteit van de ondernemingen en van het platteland. Voor sommige ondernemers kan de financiële impuls voor het sneller oppakken van een bedrijfsonderdeel van doorslaggevende betekenis zijn en een extra positief effect op de werkgelegenheid hebben via de zgn. multiplierfactor zoals inschakeling loonwerksector, bouwbedrijven, toeleveranciers, dienstverlenende bedrijven etc. Met het gebruik maken van de subsidie worden nieuwe investeringen naar voren gehaald hetgeen de vitaliteit van de bedrijven ten goede komt.

Argumenten:

Ad 1. Meer jonge ondernemers worden geholpen.

In het eerste jaar van de regeling zijn 25 agrarische ondernemers uit Flevoland door de LNV-regeling geholpen, terwijl er 11 zijn uitgeloot. Uit informatie die door de banken beschikbaar is gesteld wordt voor het jaar 2006 verwacht dat het aantal aanvragen opnieuw hoger zal komen te liggen dan LNV kan honoreren. Het ministerie stelt voor 2006 minder geld beschikbaar dan in 2005, omdat de helft van de begroting 2006 al in 2005 is besteed. In de meeste provincies is de behoefte groter en kunnen meer ondernemers conform de rijkscriteria, die Brussel-proof zijn, worden geholpen. De PS-motie speelt hier op in. De rijksregeling is gelimiteerd tot € 5 miljoen in 2006 en kan dus een beperkt aantal ondernemers helpen. De verwachting is dat in 2006 zich weer ongeveer 45 jonge Flevolandse boeren zullen aanmelden voor de regeling. Als de bijdrage van LNV lager is dan in 2005, is een additionele bijdrage vanuit de provincie Flevoland extra op zijn plaats. Door het beschikbaar stellen, door de provincie Flevoland, van een additioneel bedrag van € 200.000,-- (aanvullend op de LNV regeling) kunnen minimaal tien jonge Flevolandse ondernemers geholpen worden en maximaal 40. De hoogte van het bedrag kent een zekere willekeur: bij een hoger bedrag kunnen minder boeren geholpen worden, bij een hoger bedrag meer.

Ad 2. Reguliere landbouwbegroting ontoereikend

De reguliere begrotingspost "Structuurverbetering landbouw" kent in 2006 een budget van € 70.000,--. Hieruit worden afzonderlijke projecten gefinancierd die zich richten op structuurversterking en innovatie in relatie tot het Actieplan Landbouwontwikkelingsnota. Dit ondersteuningsprogramma is in 2003 door GS goedgekeurd conform de lijnen van de Landbouwontwikkelingsnota. Als dit budget moet worden gebruikt voor medefinanciering van de regeling "Jonge Boeren", kunnen andere projecten niet meer worden gefinancierd, projecten waarvoor het budget steeds bedoeld is geweest. Beleidsmatig is er geen reden om de "Jonge Boeren regeling" belangrijker cq. effectiever te vinden dan de soort projecten die tot nog toe ondersteuning hebben gekregen. Het separate onderzoeksbudget Landbouwontwikkelingsnota leent zich evenmin voor inzet ter financiering van een regeling "Jonge Boeren" daar dit onderzoeksbudget in de praktijk hard nodig blijkt voor nader onderzoek dat m.n. in het kader van het Omgevingsplan wenselijk wordt geacht. Daarom wordt voorgesteld om gebruik te maken van de Bestemmingsreserve Ontwikkelings- en Strategische projecten.

Ad 3. Overleg met LNV over cofinanciering

Andere provincies hebben de mogelijkheid het provinciale bedrag te voorzien van POP-geld. Hierdoor weten zij hun bijdrage te verdubbelen met Europees geld. In Flevoland is gebruik van POP-geld niet mogelijk. Als compensatie hiervoor stelt LNV zich in geval van landelijke regelingen hiervoor garant (zie bijlage 3). Met LNV zal ten aanzien van deze regeling, deze afspraak moeten worden bevestigd. De opstelling van LNV in deze is tot nog toe terughoudend.

Ad 4. Uitvoering via LNV efficiënt.

LNV geeft al uitvoering aan de eigen regeling, handelt volgens opgestelde criteria en heeft hiervoor een uitvoeringsapparaat op- en ingericht. Het ligt voor de hand de regeling door één organisatie te laten uitvoeren. Hierdoor wordt bovendien de werklast op het provinciale apparaat beperkt. De overige deelnemende provincies handelen conform dit voorstel.

Ad 5. Afspraken met LNV over uitvoering

Om goed overzicht te houden hoe de regeling voor Flevolandse boeren wordt uitgevoerd is het van belang dat hierover vooraf duidelijke werkafspraken worden gemaakt. Deze zullen in de komende maanden nader met LNV worden besproken en uitgewerkt.

Ad 6. Informeren commissie Werk over de voortgang van de motie.

Op basis van de inhoud van deze GS nota zal in oktober de commissie Werk moeten worden geconsulteerd, waarna, bij instemming, een verdere uitwerking i.s.m. LNV kan plaatsvinden. Op basis van de resultaten daarvan zal het definitieve Staten voorstel worden uitgewerkt en aangeboden.

Kanttekeningen:

1. De principiële vraag is te stellen in hoeverre een provincie tekortkomingen c.q. belemmeringen in rijksregelingen zou moeten willen afdekken/compenseren. Dat is vooral een politiek-bestuurlijke afweging. Het rijk zou kunnen speculeren op bepaalde reflexen op regionaal niveau, indien op rijksniveau zaken te beperkt worden opgetuigd cq. bezuinigingen worden doorgevoerd.
2. Met een bedrag van € 200.000,-- kunnen op basis van loting 10 tot 40 extra jonge boeren worden geholpen. Indien het op grond van de criteria toegekende bedrag per bedrijf aanzienlijk lager wordt, dan kunnen navenant meer ondernemers van de regeling gebruik maken. Of genoemde aantallen significant zijn, staat een ieder vrij te beoordelen.

Evaluatie:

Na 2006 in overleg met LNV.

Financiën:

Voor de uitvoering van de regeling zoals in dit voorstel is omschreven is een bedrag van maximaal € 200.000,-- nodig. Voor dit bedrag wordt een beroep gedaan op de Bestemmingsreserve Ontwikkelings-en Strategische projecten;

Uitvoering:

Uitvoering van de regeling vindt plaats vanaf april 2006 en zal worden uitgevoerd door de dienst Regelingen van het ministerie van LNV.

Communicatie:

Niet in deze fase

Bijlagen:

Nadere toelichting op de regeling.(bijlage 1)
Brief LNV aan Europese Commissie.(bijlage 3)